

Streszczenie

Celem niniejszej dysertacji zatytułowanej „Głoszenie słowa Bożego w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa na podstawie homilii publikowanych w czasopismach homiletycznych w latach 1972-2018”, było możliwie całościowe i krytyczne opracowanie posoborowego głoszenia homilii w Polsce w uroczystość poświęconą Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. Zostały w niej ukazane źródła, z których głoszący mają czerpać treści do przepowiadania w to święto. W następnej kolejności przedstawiono to, co autorzy zawarli w wydawanych tekstach homilii. Na koniec została dokonana próba krytycznej oceny treści tychże tekstów.

Problemem badawczym podjętym w przedstawionej rozprawie była treść podejmowana w drukowanych homiliach i proponowana do głoszenia we wspomnianą uroczystość. Na tej podstawie było właściwym sformułowanie następującego pytania: Czy to, co przekazują w homiliach ich autorzy ma uzasadnienie w tekstach świętych, nauczaniu Kościoła oraz w pobożności ludowej? Innymi słowy problem badawczy dysertacji stanowiło poszukiwanie odpowiedzi dotyczącej tego, co piszą autorzy homilii o Najświętszym Sercu.

W rozprawie ukazano źródła kultu Najświętszego Serca Pana Jezusa. Treści proponowane do głoszenia przez homilistów na tę uroczystość. Przedstawiono walory oraz mankamenty tego przepowiadania. Zaproponowano treści, które należy uwzględnić w homiliach.

Opracowanie jest pewnego rodzaju uzupełnieniem badań dotyczących treści głoszenia podczas różnych świąt kościelnych z ograniczeniem ich do wspomnianej uroczystości, gdyż wcześniej takich jeszcze nie przeprowadzono. W tym znaczeniu niniejsza rozprawa jest uzupełnieniem powyższego braku. Warto zaznaczyć w tym miejscu, że celebrowana uroczystość wytwarza szczególną okazję, aby wierni pogłębili i ożywili swoją relację wobec działającego w sprawowanej liturgii Boga. Świadome jej przeżywanie może inspirować także współczesnego człowieka do pochylenia się i zaangażowania w żywe odczuwanie Jego miłości nieustannie objawianej w osobie Wcielonego Słowa.

Badania zostały przeprowadzone według metody paradygmatu pastoralnego. W pierwszym etapie kryteriologicznym ukazano, jak ma być, następnie w kairologicznym przedstawiono, jak jest po czym w etapie prakseologicznym sformułowano wnioski.

W związku z poszukiwaniem odpowiedzi na przedstawione wyżej pytania zostały poddane analizie propozycje homiletyczne na tę uroczystość publikowane w najbardziej popularnych i dostępnych periodykach dla głoszących słowo Boże. Są to: „Biblioteka

Kaznodziejska”, „Materiały Homiletyczne” oraz „Współczesna Ambona”. W latach 1972 – 2018 ukazało się w wymienionych periodykach 90 propozycji homiletycznych na uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa przygotowanych przez 60 autorów, którzy podjęli się tej tematyki. Treść homilii zawartych w wymienionych czasopismach stała się przedmiotem badań ze względu na ich dostępność oraz powszechną znajomość wśród głosicieli Słowa Bożego w Polsce.

Treść propozycji homiletycznych, które zostały poddane analizie obejmuje okres od 1972 roku. Wtedy zastosowano w liturgii nowe teksty czytań mszalnych i liturgicznych. Uwzględniono w nich wówczas wskazania Soboru Watykańskiego II dotyczących głoszenia Słowa Bożego. W dokumentach soborowych można zauważyć, jak sobór dowartościowuje w liturgii rolę homilii. Przypomina, że „na podstawie tekstów świętych wyklada się tajemnice wiary i zasady życia chrześcijańskiego” (KL 52). Za datę końcową badań przyjęto rok 2018, gdyż w tym czasie zakończona została kwerenda naukowa oraz został rozpoczęty przewód doktorski.

Opisane badania jak już wyżej zaznaczono były przeprowadzone z wykorzystaniem metody paradygmatu pastoralnego. Najpierw poddano analizie źródła przepowiadania (1), po czym usystematyzowano treść, która była przedmiotem badań (2). Następnie wyciągnięto wnioski oraz przedstawiono postulaty (3). Niniejszą pracę oprócz wstępu oraz zakończenia tworzą trzy zasadnicze części.

Pierwsza część stanowiła etap kryteriologiczny w postępowaniu badawczym. Były w niej zaprezentowane źródłowe treści, które należy głosić w tę uroczystość. Podstawę tu stanowiły Biblia oraz teksty liturgiczne, nauczanie Kościoła i pobożność ludowa. W drugiej części opisano i uporządkowano w grupach tematycznych treść homilii, która była zawarta w badanym materiale jako etap kairolologiczny niniejszych badań. Trzecią część rozprawy przeznaczono na wnioski – etap prakseologiczny.

W pierwszym rzędzie wskazano pozytywną zawartość treści publikowanych homilii, a następnie dokonano jej konstruktywnej krytyki. Jako podsumowanie przeprowadzonych badań przedstawiono postulaty dotyczące treści przepowiadania w tę uroczystość.

Wyznaczony cel badań, zebrane źródła oraz zastosowana metoda wpłynęły na strukturę pracy, którą tworzą trzy rozdziały. Rozdział pierwszy jako wprowadzający, przybliżył teologiczne źródła homilii w kontekście głoszenia słowa Bożego w uroczystość Najświętszego Serca, a także okoliczności jej ustanowienia. Drugi na podstawie propozycji homiletycznych publikowanych we wspomnianych czasopismach zaprezentował dominującą tematykę podejmowaną przez autorów analizowanych homilii. Rozdział trzeci, który stanowi owoc

konfrontacji rozdziału drugiego z pierwszym prezentuje walory oraz mankamenty występujące w przepowiadaniu o Najświętszym Sercu Pana Jezusa, a także podejmuje próbę ukazania inspiracji i postulatów uaktualniających świąteczne głoszenie słowa Bożego na tę okazję.

Na podstawie przeprowadzonych badań zwrócono uwagę, że kult Bożego Serca odnosi się do Misterium Paschalnego Chrystusa. Obejmuje w sobie najważniejsze wydarzenia zbawcze. To sprawia, że jest i będzie aktualny. Ze względu na fakt, że posiada podstawy biblijne oraz teologiczne będzie oddziaływał na przepowiadanie homilijne. Niniejsza rozprawa przyczynia się nie tylko do krzewienia kultu Najświętszego Serca Zbawiciela, ale również stanowi pomoc dla głoszących w przygotowaniu treści homilii na uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa.

16.12.2021

Józef Cempura S.C.J.